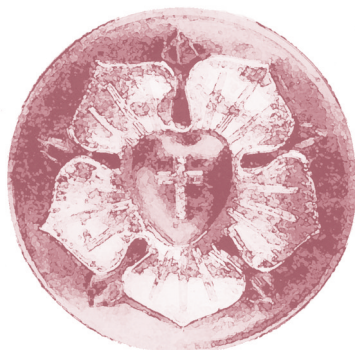

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMA: KIRKE PÅ TORGET

LEDER

KIRKE PÅ TORGET

ARTIKLER OG INNLEGG

DEN NORSKE KYRKJAS RETORISKE
SJØLVFORSTÅING I VALFRIDOMENS
TIDSALDER

JORDAN PETERSON ER YOUTUBE-
GENERASJONENS JUNGIANSE
VERDENSEVANGELIST

SØNDAGSTEKSTEN

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
3. SUNDAG I ADVENTSTIDA
4. SUNDAG I ADVENTSTIDA

FRA BISPEDØMMERÅDENE

KIRKE PÅ TORGET

Hvordan kan Paulus utfordre oss på å være kirke i en endringstid?

Som misjonærer i et av Europas mest sekulariserte land, Estland, var vi i 2003 med på å starte opp konfirmasjon for ungdom. Gjennom mange år med sovjetisk styre var konfirmasjonen blitt en rite for de få, og de vanligste konfirmantene var enten unge par som ville konfirmere seg for å kunne gifte seg i kirken, eller eldre mennesker som søkte kirken fordi de hadde kommet i en livskrise. For å nå ungdommer hadde vi sammen med et par av våre estiske kollegaer utviklet et konfirmasjonsopplegg tilpasset ungdom. Vi hadde trykt plakater og hengt dem opp over hele byen; vi hadde drevet aktiv reklame. Vi hadde til og med vært på skolebesøk. Jeg har likevel aldri følt meg så liten som da vi satt i prestesakriet i Johanneskirken i Tallinn den mørke novemberkvelden påmeldingen skulle finne sted. Til tross for alle våre forberedelser, til tross for at vi hadde invitert alle vi kjente, og flere til, visste vi ikke om noen kom til å møte opp. Frykten for å bli avvist satt som en klump i magen.

Kanskje kjente Paulus noe av den samme frykten da han stilte seg opp på Areopagos for å tale til athenerne. Hva var det som ga ham frimodighet til å stå frem med evangeliet selv om han risikerte å bli avvist? Høsten 2011 holdt den engelske teologen og tidligere biskop i Durham, N. T. Wright, en forelesning på Fuller Theological Seminary. Overskriften var: "The challenge of Paul for tomorrow's world". I møte med dette store temaet innledet N.T. Wright med å sitere

en engelsk biskop som skal ha sagt følgende: Overalt hvor Paulus gikk ble det opptøyer. Overalt hvor jeg kommer blir det servert te.

Paulus provoserte da og kan provosere nå, men på hvilken måte kan hans frimodighet utfordre oss på å være kirke i vår tid, spør N.T. Wright. Den tidligere biskopen trekker opp noen sentrale utfordringer for kirken. Overgangen fra modernitet til postmodernitet har ført til et samfunn som på mange måter er preget av dekonstruksjon. De store fortellingene brytes ned. Følelser trumfer fakta, og individualiseringen har vans-

keliggjort sannhetsforståelsen fordi det ikke lenger tales en felles sannhet, men snarere om min sannhet og din sannhet, hevder Wright.

Den norske kirke har også gått gjennom store endringer de siste årene. Den er blitt løst fra staten og har gått fra å være Den norske (stats-)kirke til å bli Den norske (fol-

ke-)kirke i tillegg til at den har gått gjennom et omfattende reformarbeid i forhold til både trosopplæring og liturgi. Disse faktorene kombinert med nedgang i både dåps- og medlemstall utfordrer vårt selvbilde som kirke. Men på hvilken måte bør vi møte de utfordringene kirken står overfor?

En måte å møte disse utfordringene på er å øke fokuset på relevans. Et synlig resultat av dette er de mange "bindestreggudstjenestene" som har dukket opp senere år og skapt både engasjement og forargelse. En annen måte å møte vår tids utfordringer på er å bevege seg i motsatt retning

ved å rendyrke kirken som et annerledesfellesskap. Da fremheves kirken som et fellesskap som gjør sine ting parallelt med og isolert fra samfunnet. En slik kirke kan ved sitt nærvær fungere som et vitnesbyrd for resten av verden, men den kan også bli selvforherligende i sin søken etter kontrast. Likevel, slike mer esoteriske fellesskap kan være viktige supplement til folkekirkenes bredde. Kirken har til alle tider rommet mindre, mer lukkede fellesskap som på sitt beste har fungert som korrigerende kraftsentrum, men dersom slike fellesskap får for stor plass, står de i fare for å miste av syne det som er kirkens misjonale karakter, kallet til å gå ut og gjøre alle folkeslag til disipler.

Disse måtene å møte vår tids utfordringer trenger ikke nødvendigvis utelukke hverandre. Som kirke vil det alltid være nødvendig å søke å være relevant gjennom å tilpasse budskapet til tilhørerne, slik Paulus gjorde på Areopagos. Det kan være med på å skape forståelse og ikke minst gi mennesker en tiltrengt unnskyldning for å komme til kirken. Samtidig kan kirken aldri bli så "relevant" at evangeliet om Jesus Kristus, betydningen av hans død og oppstandelse gjøres utydelig slik at budskapet mister sin kraft.

Dette temanummeret skal handle om å være kirke i vår tid. I sin artikkel "Den norske kyrkjas retoriske sjølvforståing i valfridomens tidsalder: Å leva med frykta for å bli avvist" skriver førstemanuensis ved NLA Høgskolen i Bergen, Bård Eirik Hallesby Norheim om tre utfordringer som kirken står overfor i vår tid: Autonomi,

autentisitet og agorafobi. Kapellan i Birkeland menighet, William Skolt Grosås skriver i sin artikkel om den kanadiske psykologen Jordan Peterson som besøker Norge nå i oktober. Gjennom sin bok "12 rules for life" og sine utallige bidrag i ulike sosiale medier har Peterson, som Grosås uttrykker det, vokst til å bli "vår tids mest innflytelsesrike apologet for et kristent verdensbilde".

Overalt hvor Paulus gikk, ble det opptøyer. Opptøyer er ikke målet i seg selv, men Paulus'

Paulus' frimodighet kan være en veiviser for kirken i en endringstid. Paulus brakte evangeliet til torgs, og det gjorde ham både provoserende og skremmende.

frimodighet kan være en veiviser for kirken i en endringstid. Paulus brakte evangeliet til torgs, og det gjorde ham både provoserende og skremmende. For det kan være skummelt å stille seg frem på torget slik vi erfarte det i Tallinn. Og selv om det ble et fint konfirmantkull det

året, måtte vi året etter på ny ut og igjen kjenne på frykten for å bli avvist. Det kan være krevende. Å være på torget tvinger oss nemlig til å kontinuerlig arbeide med budskapet vårt, til alltid å ha klart for oss hva som er det uoppgivelige i evangeliet. Samtidig må vi gjøre oss kjent med torget. For torget er forandret. Noen torgplasser har forsvunnet, men flere har kommet til, både i det virkelige livet og i det virtuelle. Men den største utfordringen forblir uendret: Kirken må våge seg ut av komfortsonen der det serveres te og kaffe, selv om det kan innebære å bli avvist.

.....
KJERSTI GAUTESTAD NORHEIM
KN223@KIRKEN.NO

DEN NORSKE KYRKJAS RETORISKE SJØLVFORSTÅING I VALFRIDOMENS TIDSALDER

Å LEVA MED FRYKTA FOR Å BLI AVVIST¹

AV BÅRD EIRIK HALLESBY NORHEIM, FØRSTEAMANUENSIS I PRAKTISK TEOLOGI, NLA HØGSKULEN, BERGEN
 BARD.NORHEIM@NLA.NO

SIKKERT SOM BANKEN

5. juli 1973 vart det fødd eit barn på Hamar sjukehus, med bustadadresse i Kornsiloveien 91 C på Hamar. Ganske raskt dukka det opp eit flott brev i postkassa til foreldra. Oppi brevet låg noko som kunne minna om eit pass frå eit austuropeisk land: Det var ei bankbok frå Hedemarken Sparebank. Tanken bak var omtrent slik: Når det vert fødd eit barn på Hamar sjukehus, så tilhøyrer dette barnet, meir eller mindre automatisk, Hedemarken Sparebank og vert ”skriven inn” i manntalet i denne banken, med ei staseleg bankbok og ein finansiell grunnkapital på 25 kr.

Denne måten å driva bank på liknar misjonsforståinga i mange av dei ortodokse kyrkjene. Det er tanken om at bestemte område tilhøyrer ei bestemt kyrkje eller ein bestemt kyrkjelyd. Slik har også Den norske kyrkja i stor grad tenkt og operert – og blitt organisert deretter.

Som mange andre småborn på byrjinga av 1970-talet vart eg altså ”døyp” inn i lokalbanken. Det var ikkje noko val. Det var heller sjølv-sagt. Det skjedde automatisk. Det var lokalbankens privilegium at nyfødde born innanfor eit gitt område inngår i ein slags sjølv-sagt kunde-krens. Dei fleste av oss anar at nye tider byr på nye utfordringar for bankar som vil tenkja slik, til og med lokalbankar. Ein vaken forbrukar lærar tidleg at du både kan – og bør – velja bank, helst ofte, for å vera sikra det beste tilbodet. Det sjølv-sagte er borte; tilbake står valfridomen.

Eg vart døypt, utan bankbok, nokre månader seinare, 2. september 1973 i Tonsen kyrkje i

Oslo. Dette året var eg i godt selskap: I 1973 vart 96,1 % av alle fødte i døypte i Den norske kyrkja.² 44 år seinare er biletet radikalt endra. I 2017 vart berre 53,6 % av alle fødte i Noreg døypt i Den norske kyrkja.³

Det er mange gode forklaringar på denne nedgangen i dåpstal. Det er rimeleg å knyta endringa til pluralisering, individualisering og sekularisering.⁴ Men det er ikkje hovudinteressa her. Spørsmålet er nemleg kva det gjer med Den norske kyrkjas retoriske sjølvforståing når medlemstala fell dramatisk, og det blir klart at folk faktisk *vel bort* dåp for borna sine. Kva gjer det med kyrkjas kommunikasjon når hennar posisjon på torget vert endra, når mykje av det sjølv-sagte vert borte, og valfridomens dynamikk rår?

Lat oss sjå på denne situasjonen i lys av nokre tekstar frå Det nye testamente: Kva bibelsk ”torgskildring” treff lokalkyrkjelydens situasjon og utfordringar best? Er det likninga om arbeidarane i vingarden (Matt 20), om dei som står ledige på torget og berre ventar på å bli invitert? Eller er det Paulus i Athen (Apg 17) der hans tilbod er eitt av mange alternativ på torget, og der han må by seg fram og leita etter tilknytingspunkt som gjer at han vekker interesse?

Den gamle statskyrkja hadde på eit vis alltid sikra seg ein fast ”date” med det norske folk. Slik er det ikkje lenger, verken formelt eller praktisk. Sjølv om den kyrkjelege topografien er mangslunge, er det store biletet ganske klart: Kyrkja har flytta seg frå å vera ein sjølv-sagt, ikkje valbar rollefigur i menneskes nærrområde til å bli noko

ein må velja ut frå funksjonsdefinerte kriterie på ulike arenaer i livet. Dette tvinger fram ei mentalitetsendring for Den norske kyrkja som folkekyrkje, og for lokalkyrkjelyden: Korleis skal kyrkja framstå når ho faktisk må *by seg fram* på torget – gjera seg attraktiv – for å bli valt? Kva slags retoriske verkemiddel utfordrar det kyrkja til å vurderer? Kva type overtidsstrategiar kan eller bør kyrkja gjera nytte av?

TRE UTFORDRINGAR PÅ A: AUTONOMI, AUTENTISITET OG AGORAFØBI

Før vi kjem til utviklinga av det retoriske frimodet, litt meir om dynamikken som rår på torget, nemleg at *fridom vert forstått som valfridom*. Den kanadiske moralfilosofen Charles Taylor skreiv i 1991 boka *The Ethics of Authenticity*. Her skildrar han det han omtalar som den subjektive vendinga i kulturen. Hovudpoenget til Taylor er at denne vendinga vektlegg *autonomi* og *autentisitet* som konstituerande for mennesket si sosiale sjølvrealisering, utmeisla i tre hovudpunkt: Mennesket som set autonomi og autentisitet i høgset, er opptatt av:

1. *Å vera sann og ekte i høve til meg sjølv.*
2. *Min eigen originalitet som premis for det å velja sjølv.*
3. *Den fridomen som ligg i det at eg vel sjølv.*⁵

Det er altså gjennom å velja at du definerer kven du er. Det er slik du framstår som ekte, som autentisk.

Det er altså ikkje lenger slik at dåpen gir borgarskap. Det er ikkje typisk norsk å vera døypt, men typisk norsk å velja sjølv. Då er det ikkje så underleg at ein foreldregenerasjon som er opptatt av autonomi og autentisitet i barneoppdraginga, tenkjer at kyrkjemedlemskap ikkje skal gå i arv, men er noko ein vel. Det er nettopp det som gjer det ekte, eller autentisk. Slik blir det religiøst kompetente barnets valfridom på mange måtar individualiseringa sitt ypparste produkt. Det er *den fridomen* foreldra prøver å ta vare på og heidra når dei vurderer dåp eller ei. Difor vert dåpen sett på som noko førebels. Til og med dei foreldra som vel dåp for borna sine ser på dåps-handlinga som eit utgangspunkt for barnets

seinare val av tilknytning til folkekyrkja i konfirmasjonsalderen. Foreldra har eit sterkt fokus på ungdomstida, der ungdommen sjølv skal få velja religion og livssyn, gjerne i samband med konfirmasjon.⁶

Kva er det så som gjer at noko – t.d. på religion- og livssynsfeltet – vert *så* viktig at du vel dette framfor noko anna? I april i år (2018) deltok eg på ein konferanse på Malta med fokus på forskning på kristent ungdomsarbeid. Her presenterte professor Kati Tervo-Niemelä frå Helsinki Universitet funn frå siste runde i den store europeiske konfirmantundersøkinga. Ho såg desse funna saman med materiale frå hennar egne langsgåande studiar av konfirmantar i Finland. Tervo-Niemelä hevdar at det i det nordiske materialet – grovt sett – finst fire typar konfirmantar, sortert ut frå den britiske religionssosialogen Grace Davie sine kjerneomgrep ”believing and belonging” (tru og tilhøyrsl):

1. Believing and belonging (30 %)
2. Believing, but not belonging (21 %)
3. Moderate belief, moderate belonging (23 %)
4. Distanced/estranged (24 %)

Det interessante her, ifølgje Tervo-Niemelä, er den typen som manglar: ”*Belonging, but not believing*”. Det finst altså *ikkje* ei gruppe konfirmantar som synest det å høyra til (kyrkja) er viktig, men som ikkje reknar trua som viktig.

Sidan gruppene med den svakaste tilhøyrsla til kyrkja (gruppe 3 og 4) aukar, særleg i Sverige og Finland, men også i Noreg, er altså ikkje ”business as usual” noko alternativ for folkekyrkjene i Norden. Då er det eitt oppfølgingsspørsmål som vert påtrengjande: Kva er det som gjer at nokon faktisk *vel* kyrkja og hennar tilbod (som t.d. dåp)? I følgje Tervo-Niemelä er det først og fremst positiv langtidsinvolvering som legg grunnlaget for dei som vel tilhøyrsl til kyrkja og hennar tilbod. I hennar materiale er det store, signifikante skilnader på dei som har vore frivilljuge (t.d. som leiarar i ungdomsarbeid) over kort tid og dei som har vore det over lengre tid. Tilhøyrsl til kyrkja handlar, kanskje ikkje så overraskande, om å vera eller ha vore del av ein plausibilitetsstruktur som varar.⁷

Kyrkja og kristendommen si rolle i den vestle-

ge verda er altså i rask endring. Lokalkyrkjelyden som plausibilitetsstruktur for tilhørsle (dåp, konfirmasjon, bryllaup, gravferd) og engasjement (gudstenester og ulike kyrkjelege aktivitetar) er ikkje lengre like sjølvsgagt i valfridomens tidsalder. Den norske kyrkjegeografien er rett nok mangfaldig, men det er ikkje mogeleg å *velja bort* dei endra rammevilkåra som krava til autonomi og autentisitet medfører. Tidlegare kunne kyrkjene i Vesten lena seg til kristendommens hegemoniske posisjon i samfunnet. Med endra relasjonar mellom kyrkje og stat, og mellom kristendom og skule, er ikkje kristentruas rolle sjølvsgagt på same måte som før. Det er ikkje lengre slik at det er kyrkja eller kristendommen som avgjer kva som set agendaen på torget i Noreg og elles i den vestlege verda.

Ei slik utvikling kan føra til frykt – frykt for å missa posisjon, frykt for å bli avvist, frykt for å bli valt bort. Valfridomens dynamikk utfordrar difor den norske kyrkjas retoriske sjølvforståing. Og då er vi komen fram til den tredje utfordringa, den tredje a-en, nemleg *agorafobi*. Når vi vert redde, er dei mest vanlege reaksjonsmønstera våre ofte *aggresjon* eller *tilbaketrekking*. Når dette skjer i kyrkjas kommunikasjon på ”torget”, er det mogeleg å sjå både *aggresjon* og *tilbaketrekking* som uttrykk for det eg vil kalla *kyrkjeleg agorafobi*. Kyrkjeleg agorafobi handlar om frykta for å dela kristentrua i det opne rommet, på torget (*agora* på gresk), når kyrkja har tapt sin sjølvsgagte posisjon på der. Freistinga i møte med ein slik frykt er anten å rømme ned i katakombane og halda fram samtalen med likesinna. Eit anna, og minst like dårleg alternativ, er å la den *aggresjonen* som frykta skapar, styra kommunikasjonen på torget.

UTVIKLING AV DEN NORSKE KYRKJAS RETORISKE SJØLVFORSTÅING

Korleis skal så lokalkyrkjelyden møta den valfridomens dynamikk som rår på torget? Det mest vanlege svaret er *relevans*. Problemet med dette svaret er at relevanskriteriet har som implisitt premiss at menneska på torget berre treng ei (god) unnskyldning for å velja kyrkja. Dei er som arbeidarene på torget, som berre ventar på å bli invitert (Matt 20). Litt flåsete sagt: Gi korps-

folket ei korpsmesse, bikarane eit biker-bryllaup og skatarane ei skategruppe til konfirmasjonen, så kjem desse interessegruppene til kyrkja. Slike relevantstilnærmingar kan fungera godt, men i valfridomens tidsalder er det ikkje alltid så enkelt. Når kyrkja ikkje lenger er noko sjølvsgagt, men er blitt valbar, oppstår det ein annan dynamikk. Ho kan hamna lenger ned på prioriteringslista. Det kan vera at korpsfolket ikkje kjem, fordi dei hadde noko anna viktig føre den aktuelle helga. Ja, ikkje berre kan kyrkja bli valt sist; ho kan bli valt heilt bort. Ho kan bli avvist.

Desse endringane utfordrar Den norske kyrkja til å utvikla ei *retorisk* sjølvforståing med berekraft for ein ”minoritetssituasjon”:

Korleis skal kyrkja framstå truverdig når ho talar frå sin nye posisjon som valbar på linje med andre? reKva overtydingsstrategiar er sakssvarande og attraktive når ho vender seg til menneske i valfridomens tidsalder?

Kyrkja og hennar tenarar talar altså ikkje lenger frå ein like oppløfta og sjølvsgagt posisjon. Det retoriske, kyrkjelege *ethos* – at kyrkja trer fram som truverdig karakter – er i flux. Denne retoriske karakteren må etablerast og gjerast attraktiv gjennom talehandlingar som framstår truverdige ut frå den nye posisjonen. Desse talehandlingane må også ta omsyn til *pathos*-elementet: Ein talar må ta omsyn til publikum utan å falla i den demagogiske grøfta og lata seg styra heilt av sitt publikum. For Den norske kyrkjas retoriske sjølvforståing inneber dette i dag å ta omsyn til eit publikum som forventar at deira tilnærming til autonomi og forventningar om autentisitet blir tatt på alvor. I eit slikt retorisk ”klima” er det mykje som tyder på at kyrkjeleg skanseforsvar av DnK-privileger eller tall-hegemoni (”Dåpstala er då ikkje så dårlege!”) framstår lite tiltalende i det offentlege ordskiftet. Kyrkjeleg sjølvforsvar av denne art vert lett oppfatta som ein implisitt appell til (mild) tvang og ikkje eit frieri til autonomiens krav om friviljug tilslutning. Retorisk sett ”luktar det ikkje godt” av dei som forsvarar gamle privileger.

Då kan det heller vera at sjølvransakande kriseerkjening er eit meir tiltalende og truverdig utgangspunkt for kyrkjas retoriske framreden på

torget. Det handlar om å tala ut frå den liminal-fasen som den nye situasjonen på torget representerer. Her kan kyrkja leita – i tradisjonen og situasjonen – etter kva som no er det overtydande i bodskapen (*logos*) ho er sett til å formidla – kven Gud er, kva evangeliet er, kva kyrkja er og gjer. Det handlar om øva opp skjønn (*judicium*) og evangelisk improvisasjonskunst i møte med si nye stilling i møte med nye menneske.

Men alt dette føreset at kyrkja faktisk vågar å plassera seg på torget, trass i at hennar posisjon der ikkje lenger er sjølvsgagt. Og det medfører altså ein kostnad. Om ein byr seg fram og ber om å bli valt, så kan ein også bli avvist av dei ein beilar til. Då kan det vera lettare å gøyma seg bak gamle privilegium. Men det er ein retorisk blindveg. Kyrkja må øva seg på å leva med frykta for å bli avvist, sjølv når ho byd seg fram i sin finaste skrud. For å øva seg på å leva med frykta for å bli avvist trengst det retorisk basistrening. Eitt element i slik basistrening kan vera leik. Leiken oppdrar deg til å velja, kasta deg ut i det med vissa om at du faktisk kan koma til å gjera feil, ja, kanskje til og med bli avvist. Det er med denne risikoerkjenninga du kan leika og leva vidare. Leiken materialiserer *inventio*-motivet, det kreative leite-motivet, i retoriske prosessar. Og viss kyrkja øver på å leva med frykta for å bli avvist, kan det til og med vera at ho får ein særleg moglegheit til å gi unge menneske hjelp til å møta valfridomens utfordringar og skuggesider.

Utvikling av ei ny retorisk sjølvforståing inne-

ber ei mentalitetsendring for Den norske kyrkja. For å koma til ei slik erkjenning må kyrkja:

1. Akseptera at hegemoniet er tapt.
2. Identifisera posisjonstapet som retorisk utfordring.
3. Spørja korleis kyrkja no skal tala med overtyding og truverd

Med det som utgangspunkt kan kyrkja kanskje låna noko av frimodet og den språklege kreativiteten til Paulus når ho nærmar seg torget?

¹ Revidert og forkorta utgåve av føredrag halde på stiftsdagar for Bjørgvin bispedøme, Ulvik 6. juni 2018.

² Høeg, Ida Marie og Gresaker, Ann Kristin (2015). *Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet. Nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme*. Oslo, KIFO-rapport 2015:2, 27.

³ https://www.ssb.no/kirke_koetra

⁴ Høeg og Gresaker 2015, 19–21.

⁵ Taylor, Charles (1991): *The Ethics of Authenticity*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

⁶ Leth-Nissen, Karen Marie og Trolle, Astrid Krabbe (2015): *Dåp eller ej? Rapport om småbørnsforeldres til- og fravalg af dåp*. Københavns Universitet, Det teologiske fakultet/Senter for kirkeforskning, 75, og Høeg og Gresaker 2015, 118.

⁷ Tervo-Niemelä, Kati: "Believing and belonging among protestant youth in Europe: Predicting future trends." Paper presentation European IASYM conference, Malta, 4.–7. april 2018.

JORDAN PETERSON ER YOUTUBE-GENERASJONENS JUNGIANSKE VERDENSEVANGELIST

BØR KIRKEN TRYKKE HAM TIL SITT BRYST?

AV WILLIAM SKOLT GROSÅS, KAPELLAN I BIRKELAND MENIGHET
WG668@KIRKEN.NO

En dag banket en ung mann på døra til prestekontoret på Haakonsvern. Han kom ikke til presten, som mange andre, fordi han ville dimittere, eller fordi han mistriivdes i stillingen, men for å diskutere. Som de fleste menige soldater jeg traff i forsvaret, leste han aldri bøker eller aviser og hadde ikke planer om å ta utdannelse på universitetet. Det meste av fritiden ble brukt på internett, med dataspill eller på ulike fora som *Reddit* eller dens mørke fetter *4chan*. Men nå hadde interessen for de store spørsmålene våknet. Han hadde nemlig støtt på YouTube-kanalen til den kanadiske psykologiprofessoren Jordan Peterson og var blitt rammet av vekkelsen.

For det som har skjedd det siste året rundt forfatteren av bestselgeren *"12 rules for life"*, ligner mer enn noe annet på en slags vekkelse. Petersons forelesninger har over 70 millioner visninger på Youtube. Bokturneen til nevnte *"12 rules"* selger ut konserthus over hele verden, og når han denne måneden kommer til Oslo og taler til fansen om ting de har hørt ham si mange ganger før, ligner det mer på da Billy Graham kom til Ullevål i 1955, enn da for eksempel den verdenskjente vitenskapsmannen Steven Pinker kom til Oslo i 2015. Peterson preker omvendelse. Kjernen i de lange intellektuelle resonnementene er ikke politisk, som mange tror, men åndelig og følger et klassisk kristent mønster: 1. Integreer skyggen (Innse din kapasitet for synd)! 2. Snakk sant om deg selv for enhver pris (Bekjenn syndene)! 3. Transformer eksistensen ved frivillig å ta på deg lidelsen (Ta opp ditt kors)!

Da 8000 mennesker i sommer møtte opp for

å høre Peterson gå til kamp mot ateisten Sam Harris på 02 arena i London, viste dette at Peterson under mange teologer og filosofers radar har vokst til å bli vår tids mest innflytelsesrike apologet for et kristent verdensbilde. Uavhengig av hvordan vi stiller oss til Petersons kulturkamp og politiske sympatier, bør kirken ta fenomenet på alvor. For i dåpsfølget du skal preke for på søndag, sitter garantert en onkel som følger podkasten hans.

FORDYPNING FOR MASSENE

Andre har beskrevet hvordan Peterson i løpet av to år gikk fra å være en produktiv forsker og populær foredragsholder til å bli en intellektuell superstjerne med profetstatus hos en global fanskare av unge menn. Den historien skal jeg ikke gjenta her. Men det handler om langt mer enn kjønnspronomen og motstand mot det politisk korrekte. I likhet med fenomenet Trump signaliserer den posisjon Peterson har fått, slutten på tv-selskapenes og dermed den liberale elitens 60 år lange tidsalder som premissleverandør for kunnskap og underholdning til massene. Det har åpnet for en banalisering og vulgarisering av det offentlige, som Trump kunne utnytte, men også gitt langt flere muligheter for en fordypning som tidligere var ekspertenes privilegium. Petersons mest populære forelesningsserie er en utleggelse av Genesis over 14 leksjoner på tilsammen 38 timer. Fenomenet Peterson viser at den oppvoksende generasjonen ikke bare flykter fra tradisjonelle medier til YouTube for å se søte katter og sexistiske musikkvideoer, men også for å høre

seriøse samtaler om Gud, sannhet og meningen med livet. Det bør spore til optimisme.

IDÉHISTORIE SOM FRELSESHISTORIE

Kjernen i Petersons intellektuelle prosjekt er et forsøk på å rehabilitere tilliten til religion (og da særlig den kristne tradisjonen) ved hjelp av vitenskapelige metoder som evolusjonspsykologi, nevrovitenskap og ikke minst jungiansk analytisk psykologi. Kombinert med en radikal pragmatisme som på aristotelisk vis bedømmer det sanne og det gode etter hva som gjør et menneske vellykkede, klarer Peterson å formulere en mening med livet, som for hans tilhengere verken er relativ eller uvitenskapelig: Det sanne er det som gjør verden bedre, som ordner kaos til kosmos.

Petersons geniale grep i bibelforelesningene er at han på en overbevisende måte fremstiller det teologien kaller frelseshistorie, som uttrykk for menneskehetens evolusjonære gjennombrudd på det idéhistoriske planet. "Denne idéen tok tusenvis av år og uendelig mye lidelse å utvikle," kan han si, for eksempel om ideen at menneske er skapt i Guds bilde, "Hvem vet hvordan vi maktet å komme opp med den!" Vi hører en bevisst tvetydighet som åpner døren for Guds åpenbaring som idéens egentlige kilde. For, lyder resonanset, om den er slipt frem av vår kollektive underbevissthet gjennom tusenvis av år, og vi av evolusjonen er tilpasset til å leve etter den, er den ikke da sannere enn noe annet? Er den ikke da en del av skapelsens Logos hvorved Faderen fra evighet har ordnet kaos til kosmos ved?

TEOLOGI VERSUS PSYKOLOGI

En slik antydning blir uholdbar om vi opererer med en metafysikk der Gud og det skapte konkurrerer om plass – med et utvetydig eksistensbegrep. Men med en klassisk kristen-platonsk metafysikk trenger ikke menneskelig psykologi og Guds suverene åpenbaringsgjerning utelukke hverandre. Petersons appell (også hos konservative religiøse) ligger i at han tross sin strengt vitenskapelige metode aldri blir reduksjonistisk. Han har for eksempel mye å si om oppstandelsens psykologiske betydning. I den ligger for ham en innsikt også moderne nevrovitenskap bekref-

ter: At bevissthet ikke kan eksistere uten kropp, og at man må omfavne sin kroppslighet for å funger psykisk. Men han sier aldri at dette er tekstenes eneste betydning, som om håpet om legemets oppstandelse er en naiv misforståelse. Han forstår psykologifagets begrensning.

Dermed er det ikke sagt at Peterson gjør et skarpt skille mellom teologi og psykologi, snarere tvert om. Petersons pragmatisme bør heller forstås som en tilbakevending til et kristen-platonsk verdensbilde og en før-occamsk metafysikk der ord som "tro", "væren" og "Gud" bare kan brukes i analogisk, og dermed funksjonell, forstand. Og nettopp fordi Gud og det skapte i et slikt verdensbilde ikke står i et konkurrerende motsetningsforhold, blir psykologi og teologi, Guds vilje og menneskets frihet, ånd og materie to sider av samme sak, uten at det ene kan reduseres til det andre.

Dostojevskij visste dette. I hans fortellinger forenes psykologien og teologien slik at begge beholder sin egenart, men samtidig peker tilbake på samme virkelighet. I Dostojevskijs romanunivers er for eksempel det onde som åndsmakt ikke en metafor, men virkelighet: Djevelen er en aktør som frister, lyver og forvirrer. Men samtidig faller ingen erfaringer – heller ikke Ivan Karamasovs møte med Satan – utenfor det psykologien kan årsaksforklare. Kristne bør lese Petersons bibeltolkninger på samme måte: Den psykologiske betydningen av teksten eller den nevrologiske årsaken til gudserfaringen kan verken erstatte eller utkonkurrere den teologiske. Men den kan fordype og forklare vår forståelse av den.

JUNG

Det sies at 500-tallets store predikant og kirkeleder Gregor den store i sin forkynnelse gjorde nesten like mye som nordafrikaneren selv for å spre Augustins tenking i vestkirken. Hvem vet om Augustin så raskt ville fått så bred innflytelse i vesten uten predikanter som kunne hente ut det som lå gjemt i Augustins lange, kostbare og ofte kompliserte skrifter. Peterson er en slik predikant. Før jeg støtte på Petersons forelesninger, hadde jeg, som mange teologer på min alder, kun en vag forestilling om Carl Gustav Jung's tenking. Jeg

visste at han tok oppgjør med Freuds negative syn på religion, at han hjalp sine pasienter å tolke sitt liv i lys av arketypiske fortellinger, og at han har utviklet en populær personlighetstest. Ved Petersons gjennomslag er dette totalt forandret. Jung er *in*. Om du har noen i din krets som plutselig har begynt å lete etter arketypiske mønstre i alle filmer og serier de støter på, eller som bruker den jungianske termen ”skyggen” (som tilsvarende Paulus kaller det gamle menneske) som om det ikke var et fremmedord, vet du hvor det kommer fra.

Peterson refererer til mange store tenkere som Jean Piaget, Mircea Eliade og Northrop Frye for å formidle sitt budskap. Men når han blir normativ (som han svært ofte blir), dukker det nesten alltid opp en referanse til Jung. Fenomenet Peterson er for teologien fremfor alt en jungiansk vekelse.

ANSELMS GUDSBEVIS

Av Jung har Peterson lært hvordan Gud i menneskets bevissthet fungerer som en psykologisk nødvendighet, som det øverste i vårt verdihierarki. Gjennom evolusjonen har menneskeheten utviklet evnen til å konstruere abstrakte begreper fra konkret erfaring. Når vi, symbolisert ved den idéhistoriske portalskikkelsen Moses' møte med den brennende busken, klarer å forestille oss det absolutte, blir Gud ikke bare en abstraksjon av erfaringen, men det alt annet må dømmes i relasjon til. Uavhengig av om jeg tror på, la oss si, rettferdighet i absolutt forstand, må jeg i psykologisk og eksistensiell forstand forholde meg til det som en idé og et ideal, argumenterer Peterson. Det samme gjelder makt, godhet eller væren. For Moses innebærer det at loven ikke kan være rotet i Faraos vilje, som bare har del i makt, men i det absolutte, i Gud.

Dermed blir Petersons apologi for gudstro en versjon av Anselms gudsbevis: Kan du forestille deg det, må du forholde deg til det som en psykologisk og eksistensiell sannhet. Og dersom det er sant både eksistensielt og psykologisk, kan det da bli sannere? I Petersons pragmatiske eksistensialisme kan det ikke det. Verken Gud eller noe annet kan vi erfare fra noe annet sted enn fanget

i vårt eget sinn og vårt eget liv. Gudstro blir dermed ikke å holde Gud for en realitet i vitenskapelig forstand, men å leve som om en gud er på toppen av verdihierarkiet

JESUS

Hva er så ifølge Peterson det høyeste idealet vår kollektive underbevissthet har frembrakt, og som menneske bør leve med som Gud? Det er idéen om Skaperen som ved sitt Ord, ved å tale sannhet inn i eksistensen, ordner kaos til kosmos. Det er for Peterson den grunnleggende mytologiske innsikten som i større og mindre grad finnes i alle religiøse tradisjoner, og som bekrefte av moderne nevrovitenskap: Den venstre hjernehalvdel ser verden som ordnet, men den høyre som kaos. Vår oppgave er å leve i grenselandet mellom de to – ta del i Guds skapergjerning ved å ta del i Logos, stå på barrikadene for orden i en kaotisk verden.

Men det kan ikke gjøres uten offer. Den religiøse idéen om offer er for Peterson ikke uttrykkelig for overtro, men en fysisk projisering av den psykologiske idéen om at det er nødvendig å ofre noe viktig i nåtiden for å forme fremtiden. Vi må gjøre offer for våre barns skyld, for fellesskapets skyld og for hele skapelsens skyld, eller så kommer urkaoset tilbake, om det så er symbolisert med Noas flom fra dypet eller Sodomas ild fra himmelen. Meningen med livet er å realisere den arketypiske helten som går ut av landsbyen for å drepe dragen, vinne jomfruen og dele gullet med befolkningen. ”Vær en helt!” lyder Petersons budskap. ”Gjør offer i dag, som kan velsigne fellesskapet i morgen.”

Med disse brillene klarer Peterson å fremstille Jesus for et sekulært publikum, som den arketypiske *hero* som gjør det absolutte offer for hele verdens skyld. Petersons Jesus er fremfor alt den kosmiske dragedreperen fra Johannes' åpenbaring. Vi ordner en liten bit av verdens kaos med våre offer, hevder han. Men Jesus Kristus er idéen om et absolutt offer, ubegrenset og evig. Derfor frelser han ikke bare en del av, men hele eksistensen.

Peterson refererer aldri til forskning på den historiske Jesus; igjen ligger dette utenfor metoden.

Petersons gudstro er som Kierkegaards: Den lever av individets subjektive møte med det absolutte og har ikke noe han kan hvile hode på. Heldigvis, kan man si, går han aldri Bultmann-fella og hevder at troens Jesus og historiens Jesus ikke kan forenes. Om det emnet er han taus.

RYDD ROMMET.

”Det moderne menneske finner ikke Gud, for det leter ikke lavt nok,” sa Jung. Med det mente han at Gud ikke er å finne i endeløse spekulasjoner og bekymring for alt man ikke kan forandre, men i den godvillede handling som kan gjøre verden bedre, og i sin egen syndserkjennelse. ”Rydd rommet ditt!” sier Peterson og mener det samme. Verden er så kompleks, freser han, at om du satser på å gjøre den bedre ved å forandre noe annet enn deg selv, om du skylder på politikere eller systemet og ikke ser din egen ondskap som en del av problemet, er det stor sannsynlighet for at du bare gjør det hele verre. Derfor bør vi begynne med oss selv og med den lille delen av eksistensen vi har i vår umiddelbare nærhet, er budskapet. Vi bør sørge for at vi holder vårt eget rom ryddig, før vi stiller i protestmarsjer for å gjøre noen andre bedre. Ta først ut bjelken!

For en generasjon som er blitt oppdratt etter curlingmetoden, er Petersons harde krav til individet en forfriskende realitetsorientering: Livet er lidelse. Det krever stort mot å unngå det psykologiske helvetet der bitterhet, forargelse og håpløshet gjør at jeg forbanner virkeligheten og anklager Gud for at han har skapt noe i det hele tatt. Gud ser på sin skapning og sier at den er god; om ikke vi gjør det samme, om ikke vi i tro lever som om skapningen i sin essens er god, blir Ivan Karamasovs mareritt også vårt.

Er Peterson dermed en pelagianer som hevder frelsen kan oppnås med god vilje og moralsk perfeksjon? Flere teologer har hevdet det. Peter-

son klarer nemlig ikke i sine psykologiske analyser av Jesu undervisning å forklare hva Åndens rolle er i det hele. Direkte pinlig blir det når han legger ut Jesu ord om at ”den som ber skal få”, som en tekst om å sette seg gode mål for å gjennomføre dem. Er det ikke Gud som frelser oss, og ikke vårt eget strev?

Vi skal være på vakt mot en forkynnelse som legger ansvaret for livet på vår moralske styrke og ikke på Gud, men er det egentlig den nødvendige slutsatsen av Petersons undervisning? Heller ikke Dostojevskij klarte i sine romaner å gi Ånden den sentrale rollen teologien gir. Også Dostojevskij er blitt beskyldt for pelagianisme. Men kritikken baserer seg også her på en misforstått metafysikk. For Dostojevskij er det ikke mulig å beskrive Åndens gjerning uten dens virkning *gjennom menneskelige psykologiske prosesser*. På samme måte med Peterson. Hans studieobjekt er menneskets psykologi. Min vilje til det gode og Guds gode vilje i meg konkurrer ikke om plass.

YOUTUBE-KIRKEN

Petersons største svakhet ligger etter min mening et annet sted: Som Kierkegaard og hele den eksistensialistiske tradisjonen trenger han ikke Kirken som et fysisk, lokalt forankret fellesskap der troen formidles materielt gjennom vann, vin og brød. Soldaten jeg traff den gangen på Haakonsvern, har i dag et helt annet syn på kristendom og Bibel enn før han begynte å lytte til Peterson. Men dåp er han foreløpig ikke interessert i. Når resten av livet leves på nettet, hvorfor må det da være annerledes med troen?

Som kirke er vår utfordring at svaret på dette spørsmålet ikke kan gis gjennom et intellektuelt resonnement via YouTube og Facebook. Det må erfares. Derfor er nattverden som kirkens konstituerende handling i vår digitale tidsalder viktigere enn noen gang. For der blir Kristus langt mer enn en idé. Der blir han brutt i våre hender.

Alf B. Oftestad

KIRKE, FELLESKAP, OMSORG

Diakonien historie I - IV

749,-

Diakonihistorien er første og siste del av kirkens historie. Den tar for seg visse sider av kirkens historie som omhandler barmhjertighetsarbeidet og omsorgen. Den alminnelige kirkehistorie lar seg ofte fange inn av storhetsideer som gir seg uttrykk i makt og krav idet den glemmer at kirken skal fremstå i en tjeners skikkelse. En historieforskning som erkjenner at det kristne tjenesteperspektiv (de diakonale verdier) er grunnleggende i evangeliet og at det gjør sin virkning i historien, blir ofte skjøvet i bakgrunnen når man tolker historien. Men

dette er det diakonihistoriens oppgave å løfte frem. En samlet framstilling av diakoniens historie har i lang tid vært et savn både ved fakulteter, høyskoler og i menigheter. Disse tre bøkene tar for seg diakoniens historie fra aposteltiden til begynnelsen av 2000-tallet.

Bøkene bestilles på www.lutherforlag.no,
direkte fra forlaget – tlf 22 00 73 50 eller post@lundeforlag.no.

SØNDAGSTEKSTEN

MARIE BAKKEVIG HILLESUND - GUNNAR INNERDAL - TORE SKJÆVELAND - SILJE SØREBØ

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN - 2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
3. SUNDAG I ADVENTSTIDA - 4. SUNDAG I ADVENTSTIDA

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

2. DESEMBER 2018

Prekentekest: Matt 21,10–17

Lesetekster: Jes 12,1–6 og Åp 3,19–22

Fortellertekst: Matt 21,1–17

Liturgisk farge: Fiolet

TIL DAGEN

Adventstiden begynner, og fargen er byttet til fiolett. Vi venter på feiringen av det som har skjedd: Jesus ble født på jord. Og vi venter på det som skal skje i fremtiden: Jesus skal komme igjen i herlighet, og Guds rike skal gjennomsyre alt. Adventstiden skal hjelpe oss med forberedelsene både til julefeiringen og til Jesu gjenkomst.

I mange menigheter er 11-åringene spesielt invitert til denne gudstjenesten, og de har kanskje allerede vært i kirka over natta som deltakere på Lys Våken.

TEKST OG KONTEKST

I alle evangeliene finner vi en fortelling om at Jesus er opprørt og reagerer på hvordan tempel-

plassen fremstår. Det særegne hos Matt 21, 10–17 er at etter at Jesus har velte bord og benker kommer ”blinde og lamme” bort til ham, og han helbreder dem. Deretter lyder barnas Hosianna-rop enda en gang.

”Mitt hus skal kalles et bønnens hus. Men dere gjør det til en røverhule!” Jesus-sitatet hos Matteus er en kombinasjon av Jes 56,7 og Jer 7,11. Røverhule – *stelaion lestân* finner vi i Jer 7,11. Ordet *lestæs* (røver) kan brukes om en landeveisrøver, men ordet blir også brukt om de revolusjonære på Jesu tid. De som var klar for å bruke vold og makt for å virkeliggjøre Guds rike på jorden, som triumf for Israel.

De blinde og lamme som kommer til tempelplassen blir en tydelig motsats til Kong Davids erobring av Jerusalem og forbudet mot halte og blinde. (2.Sam 5,8, 1 Krøn 11,4–6). Barnas Hosianna-rop lyder på tempelplassen og knytter situasjonen opp til fredskongen som kom ridende inn på et esel. Barna er de som gjenkjenner Guds sønn.

Pengevekslerne: Fordi det var bilde av keiseren på de romerske myntene, måtte de veksles inn i egne mynter som gjaldt for kjøp og salg på tempelplassen.

Duehandlerne: Alle måtte ofre et dyr uten lyte. Det var vanskelig å få med seg dette på reisen. Derfor var det viktig at det gikk an å få kjøpt et dyr på tempelplassen. Duer var mye brukt som offer av kvinner, spedalske og fattige.

TANKER MOT EN PREKEN ...

1) Koder

Det finnes mange koder for hvordan vi skal være, hva vi skal gjøre, og hvordan vi skal kle oss. Noen ganger er vi helt klar over kodene; de er uttalte. Alle fotballspillerne har for eksempel på seg samme drakt, og det er regler for hvilke drakter de skal ha når. Andre ganger er kodene litt vagere, men de ligger der likevel. Du bør for eksempel helst ikke sitte blant hjemmesupporterne med skjurf i fargen til bortelaget.

Det var mange koder og regler på tempelplassen. Det var ofte lange tradisjoner bak, og de hadde ulike grunner. Jesus kommer og snur opp/ned på kodene.

Det var ikke lov for blinde og lamme å komme til tempelet – de var i følget til Jesus. Og han helbreder dem på tempelplassen.

Barna roper ”Hosianna!” til Jesus, og Jesus oppmuntrer dem selv om de er på tempelplassen.

Jesus velter bordene til pengevekslerne og duehandlerne. Han roper og blir sint på tempelplassen! Det er absolutt ikke innenfor den aksepterte normen for hvordan man bør oppføre seg på et slikt sted ...

Vi mennesker har lett for å lage koder og sette opp stengsler, men Jesus rydder vei, igjen og igjen. ”Blinde og lamme”, barna, de som ikke hadde råd til å kjøpe offer – Jesus tar det som en selvfølge at de også skal få komme til Gud.

I Matt 27,51 leser vi at forhenget inn til det aller helligste i tempelet revner idet Jesus dør. Det er ikke et bestemt sted vi må til for å møte Gud, og det er heller ikke en bestemt måte vi må være på. Vi trenger ikke å kunne regler eller koder. Vi trenger ikke å si de rette tingene eller skjønne alt.

Gud hører bønnene våre og ønsker å være sammen med oss; ingen skal holdes utenfor.

2) Lengselen etter det rene

Vi lar oss lett distrahere. Det virker som om det ligger i menneskets natur. Det kan være det umiddelbare som påkaller vår oppmerksomhet, noen ganger helt nødvendig, andre ganger ikke. Det kan være en god tanke som har tatt litt overhånd og dermed mistet noe av det gode. I tempelet var de også blitt distraheret. Det begynte som en god tanke; alle skulle ha mulighet til å få tak i riktig mynt. De som kom langveis fra, skulle slippe å ta med seg et dyr til tempelet. Men fokuset ble litt borte midt i alt sammen. Gang på gang blir vi mennesker distraheret. Vi trenger Jesu rop inn; kanskje er stemmen litt skarp, men det er bare fordi den er breiddfull av omsorg og fri for likegyldighet.

Jeg ser for meg Jesus som en mor som oppdager at ungen er på vei ut i noe farlig. Kanskje ligger det en avmektighet i utbruddet? En fortvilelse over å ikke finne det fellesskapet rundt Gud som Jesus forventet, i hvert fall håpet, å finne i tempelet?

En av lesetekstene er Åp 3,19–22, og den peker på Jesu gjenkomst. Igjen og igjen går vi oss vill i tingene, i systemene, i prinsippene, eller i andre fristelser. Vi trenger Jesu rettleiding, vi trenger Jesu engasjement! Og vi trenger håpet; én dag skal vi samles i Guds rike. Gud skal være midt i blant oss, og vi skal ikke lenger gå oss vill.

SALMEFORSLAG:

25 Tenn lys

99 Jesus fra Nasaret går her frem

Alle barn kan komme (285 Barnesalmeboka

1999)

479 Fordi han kom og var som morgenrøden

3 Å Kom, å kom, Immanuel

9 Rydd vei for Herrens komme

**MARIE BAKKEVIC HILLESUND
KAPELLAN I BORGE MENIGHET**

MABAHI@FREDRIKSTAD.KIRKEN.NO

2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

9. DESEMBER 2018

Prekentekest: Joh 16,21–24

Lesetekster: Jes 2,1–5 / Hebr 10,35–39

Liturgisk farge: Fiolet

DAGEN OG TEKSTENE

På andre søndag i adventstiden vendes blikket enda mer fokusert og eksplisitt mot det store og endelige Herrens komme vi i troen venter på – da han skal komme igjen i herlighet for å dømme levende og døde, og opprette det fullkomne gudsriket uten ende. Det handler om både den positive forventningen om sorger og tunge ting som det skal bli slutt på, og den eksistensielle og utfordrende nerven i at vi skal være våkne, klare og leve som om Jesus kommer når som helst.

Leseteksten fra Jes 2 inneholder en visjon om en samling for alle folk rundt Guds lov og den fullkomne fred (*shalom*). Senere tekster i Jes, bl.a. kap 11, knytter motiver som finnes her i kap 2 mer eksplisitt til den kommende frelsesskikkel-sens (Messias) gjerning.

Fra Hebr 10 leses et avsnitt som oppmuntrer til frimodighet og utholdenhet i tiden som er igjen. En stor del av teksten er sitat fra profeten Habakkuk 2,3f. Måten teksten fra Hab 2,4 tilrettelegges på her, sammenlignet med Paulus i Gal 3,11 og Rom 1,17, kan være et interessant case-studium i hvor tekstlig og hermeneutisk kompleks og mangefasettert Det nye testaments bruk av Det gamle til tider er. Denne teksten avsluttes med det veldig tydelig enten/eller-utsagn som det kanskje kan være naturlig å knytte an til på en eller annen måte i prekenen.

TIL PREKENTEKSTEN

Vi stuper ganske brått inn midt i Jesu ”avskjedstale” til sine disipler ved det siste måltidet, slik den er gjengitt av Johannes (Joh 14–16, med tillegg av Jesu bønn i Joh 17). Vårt utdrag knytter

tydelig an til motiver som er fremme også tidligere og senere i talen, slik som angst/uro (14,1.27; 16,6 *lypæ* som i v 21), (fullkommen) glede (15,11; 17,13) og løfter knyttet til bønn til Far i Jesu navn (14,13f). Uttrykket ”en liten stund” er sentralt i forkant av vårt utdrag. Det greske uttrykket *mikron* kunne gjerne vært gjengitt ”om litt”. Det er et utsagn med kanskje både dobbel og trippel bunn. Mest umiddelbart referer det i konteksten til tiden fra Jesus blir tatt bort fra disiplene ved korsfestelsen, til han kommer igjen ved oppstandelsen. Men det klinger også med at han drar bort for så å sende Ånden til disiplene (14,16–18) som sin stedfortreder, altså perioden mellom Kristi himmelfart og Pinse – om vi da kan tillate oss å lese johannesteksten her i lys av Lukas og den videre tradisjonens tilrettelegging av disse begivenhetenes forhold til hverandre; i Joh er det ikke så tydelige kronologiske og saklige distinksjoner mellom oppstandelse, himmelfart og åndsutgytelse. En siste klangbunn er at vi, som tilhørere lenge etterpå, som leser de samme tekstene som slike som gjennom apostlenes ord er kommet til tro (17,20), også venter på Jesu gjenkomst som noe som skal skje snart, ja, hvert øyeblikk – selv om det også kan se ut som det både varer og rekker (Jfr. 2 Pet 3,8–10).

Det er i denne spenningen mellom forventnings angst og glede Jesus drar frem analogien med en fødende kvinne (Den bestemte artikkelen på gresk er brukt generisk, følgelig er *en kvinne* en helt riktig oversettelse – hvis ikke måtte vi trodd at Jesus snakket om sin egen eller en annen kjent kone). Linken mellom substantivet *lypæ* her (og i neste vers) og det samme ordet i v 6, og verbet *lypæō* i det foregående verset er visket ut gjennom gjengivelsen med engstelse, som i og for seg er dekkende nok. At ”hennes time er kommet”, er i utgangspunktet en veldig høystilistisk oversettelse; man kunne sagt ”fordi tiden er der”; men i Johannesevangeliets kontekst er det trolig et poeng at ”hennes time” sees i forhold til Jesu egen ”time” (Jfr. bl.a. 2,4; 7,30; 13,1). Jesu død og oppstandelse som en fødsel er et motiv som også går igjen bl.a. hos Paulus, se Kol 1,18; Apg 2,24. Forsikringen om at gleden etterpå skal bli sterkere enn engstelsen underveis kan minne om Paulus’ tanker i Rom 8,18: ”Det vi må lide i den tiden som nå er, [kan] ikke regnes for noe mot

den herligheten som en gang skal åpenbares og bli vår.” Både gleden og frykten er i avskjedstalen plassert i *hjertet* (v 22; jfr. 14,1 m.fl.). ”Hjertet” står i NT ofte for ulike sider ved personens indre liv og helhet. Det kan fort bli i overkant skjematisk når man skal lage fremstillinger med hjerte og hjerne, følelse og fornuft som sterke motsetninger, men dette forholdet kan være aktuelt å tematisere.

”Den dagen” i v 23 må sees i lys av den mulige tredoble bunnen i den lille stunden. I ytterste forstand må det være snakk om den siste Herrens dag, i mer umiddelbar forstand kan det være tenkt på oppstandelsen og Åndens opplysning. En fullendelse med full klarhet og uten behov for videre spørsmål kan minne om Paulus’ skjelning mellom det som er nå og det som kommer i 1 Kor 13,12. Spenningen mellom et allerede nå og et ennå ikke kommer tydelig frem i forholdet mellom v 23 og 29.

V 23–24 handler videre om løfter knyttet til å det å be i Jesu navn. *Navnet* handler i bibelsk uttrykksmåte ikke bare om en tilfeldig merkelapp, men om hele personens karakter. Å be i Jesu navn er å be i kraft av hans person og gjerning som Guds sønn og korsfestet og oppstanden frelser. I ham har vi frihet til å komme frem for Guds nådetrone (Jfr. Hebr 4,14–16). Samtidig legger bønnen i Jesu navn også noen innholdsmessige føringer i bønnen. Å be i Jesu navn er delvis synonymt med å be ”din vilje skje”. Merk for øvrig parallellen med 14,13f; det ene stedet er det Jesus, og det andre stedet Far som skal svare på bønnen som er bedt i Jesu navn. Det kan utlegges som et eksempel på hvor tett personene i Gud samvirker i alt Gud gjør (*opera trinitatis ad extra indivisa sunt!*).

Fullkommen glede (v 24, jfr. 15,11) er et forunderlig uttrykk. Her i verden tenderer jo alltid gleden til å være blandet med noe sorg eller en seierens melankoli. Om gleden skal bli fullkommen (*pepleråmenæ* – ”oppfylt”), må den være forankret i noe solid å glede seg over.

TIL PREKENEN

En fødende kvinne et sterkt eksempel blant Bibelens mange hverdagslige bilder. Guds språk for å tale til oss er hans skaperverk. Det tales om far, mor, barn, søsken, mat, brød, vann, vin, søvn,

helse, vekst i naturen, osv. Mye av dette er forhold som hører til selve menneskelivet, på tvers av tider og kulturer. Slik blir det klart at Ordet er oss nær – Gud taler til oss gjennom alt vi møter i livet av stort og smått, slik dette er tolket for oss av Ordet han sender til oss. Slik også med fødselen: Hva er vondere? Hvilken fremtidig smerte er mer ventet og uunngåelig? Og samtidig; Hvilke smerter blekner fortere i etterkant? Det er sikkert mange fedre og jordmødre som på fødestuen eller på veg dit har hørt løfter midt oppi det hele om at dette er så ille at det skal jeg jammen aldri igjennom igjen. Også går det noen år, og så er man tilbake i samme ærend. For hva er mer forunderlig, fantastisk, altoverskyggende enn barnet som blir født? – barnet, det radikalt nye, uforutsette, som overgår alle forventninger og beregninger, som vitner om Guds skaperkraft ved sin blotte eksistens. Fødselen er slik et dypt bilde på hvordan både våre personlige gjennombrudd i stort eller smått, eller hele den kosmiske nyskapingen (Rom 8,22) kommer gjennom ”rier”.

Bønnen kan være et annet mulig hovedtema – hvordan bønnen er knyttet til Jesus, hans gjerning for oss og de løftene det innebærer. Ta gjerne fram f.eks. Hallesbys klassiker *Fra bønnens verden* til inspirasjon om dette.

Spennet mellom det foreløpige og det endelige, det klare og det gåtefulle, allerede nå og ennå ikke kan også være en mulig tematisk inngang til prekenen. Som disiplene i teksten står vi foran en ukjent fremtid, men kan få møte den i tro på ”lyset fra Guds fremtid”.

SALMER

431 La oss vandre i lyset (Jfr. Jes 2,5)
465 Aldri er jeg uten våde
466 Sorgen og gleden de vandrer til hope
468 Hos Gud er evig glede
478 Vær sterk min sjel, i denne tid
627 Jesus, lær du meg å bede
629 Langt bortom rømd som blånar
631 Det er makt i de foldede hender
881 Min største hjertens glede

GUNNAR INNERDAL
FØRSTEAMAUENSIS I SYSTEMATISK
TEOLOGI, NLA HØGSKOLEN, BERGEN
GI@NLA.NO

3. SUNDAG I ADVENTSTIDA

16. DESEMBER 2018

Preiketekst: Joh 5,31–36

Lesetekstar: Mal 4,4–6 / 1 Pet 1,19–21

Liturgisk farge: Fiolett

JOHANNES SOM ADVENTSLYS – STEMNINGSLYS ELLER SPOT?

3. s. i adventstida handlar preiketeksten kvart år om Johannes døyparen, og 3. rekke understrekar Johannes som vitne. I denne teksten trer han ut av den vante rolla som ein spesiell historisk vegryddar og forløpar for Jesus, og er eit vitne med eit varig vitnesbyrd om Jesus og dermed lettare å relatera til vår tid. Johannes vert ikkje omtala som ei røyst i øydemarka eller asketisk profetskikkelse kledd i kamelhårskappe, men kalla "ei lampe som brann og lyste". Når ein les korleis han stod fram som ein doms- og omvendingsforkynnar, er han ikkje noko stemningslys. Han er mykje meir ein spotlight som set fokus på Jesus.

Mange stader vil dette vera siste gudsteneste før jul fordi julekvelden er måndag 8 dagar seinare, og dermed må gudstenesta hjelpe kyrkjelyden til å setja ein spotlight på Jesus i jula.

Lesetekstane denne søndagen handlar om at menneske talar ord frå Gud – om profetane, Moses som fekk boda frå Gud, Elia som skal venda hjarto – om menneske som drivne av Den heilage ande ber fram ord frå Gud.

JOHANNES SOM VITNE – SOM AUTORITET OG TIL FRELSE

Preiketeksten er ein del av Jesu tale til jødane om Jesu fullmakt etter at han har lært den sjuke ved Betesdadammen. Tidlegare var dette tilleggstekst på 4. s. i advent, men då i ein lengre versjon til v 39. I vårt tekstutsnitt er difor ikkje tatt med orda

om Far og skriftene som også vitnar om Jesus, og dette gjev eit fokus på det menneskelege vitneutsegn og Jesu gjerningar.

Vers 31–33: Her viser Jesus til jødane sin rettspraksis i 5 Mos 19,15: Det måtte vera minst to vitne i ei retts sak. Det same ser me i stridssamtalen i Joh 8 12–19 der farisearane protesterer og ikkje reknar Jesu vitneutsegn om seg sjølv som gyldig i 8,13. Jesus viser då til eit anna vitne som har autoritet, som dei er meir innstilt til å lytta til, nemleg Johannes døyparen som dei sjølv sende ein delegasjon til; jfr. 1,19. Johannes var rekna for ein profet blant mange av jødane. "Han har vitna for sanninga" – dvs. i sanninga si teneste, ikkje berre om hendingar, men om kva som er sanninga om Jesus. Johannes sitt vitneutsegn må ein forstå ut frå 1,19–36.

Vers 34: Det er ikkje for eigen del Jesus treng at nokon vitnar om han, men det er for tilhøyrarane. Han viser til Johannes og seier at dei treng Johannes sitt vitnesbyrd "så de skal bli frelste"; dvs. for å forstå kven Jesus er, og at han kjem for å frelsa. Jfr. 1,7: "Han skulle vitna om lyset, så alle kunne koma til tru ved han," og 10,40–42 om resultatet av Johannes sitt vitneutsegn. Det trengs at nokon vitnar eller forkynner for at dei kan bli frelst; jfr. Rom 10,14–17: "Så kjem då trua av bodskapen ein høyrer." Gjeringane talar ikkje av seg sjølv om frelsa; dei må forklarast,

Vers 35: Dei var begeistra for Johannes; han samla store folkemengder ved Jordan, men det varte berre ei stund til han vart arrestert av Herodes Antipas. "Ei lampe som brann og lyste" – Johannes var ikkje lyset, men ei lampe, Jesus er lyset (1,8–9 og 8,12). Ordet "brann" tyder brenna opp og antydar at Johannes ofra seg i vitnetenesta. Her er bruka fortid, noko som inneber at Johannes si teneste var over, at han på den tida var i fengsel eller død.

Vers 36: Det som er sterkare enn ein profet sitt vitneutsegn er underfulle gjerningar. Dette er ikkje slikt som Jesus gjer av seg sjølv; det er Gud Faders plan som Jesus skal fullføra. Når Jesus her viser til gjeringane han er i ferd med å gjera (presens av *poieō*), må dette både vera ein referanse til lækinga ved Betesdadammen, som er bakgrunnen for stridssamtalen, og det må omfatta

også alle under og teikn han hadde gjort og på det tidspunktet hadde igjen å fullføra, også hans død på krossen og oppstoda. Underforstått: Desse gjerningane eg gjer, er slike ingen menneske kan gjera av seg sjølv; berre Gud kan gjera det, og difor vitnar dei om ”at Far har sendt meg”, og dermed at Jesus har ein autoritet som jødane må anerkjenna: Han er den han seier han er, for han er sendt av Gud.

Det er dermed to vitneutsegner som dei kan stola på: Gjerningane dei sjølv ser, vitnar om Jesu autoritet, og Johannes som dei heldt høgt, vitnar om sanninga om Jesus, at han kjem frå Gud for å frelsa – og det blir sagt for at tilhøyrarane skal bli frelst.

Å LYSSETTA JULA SÅ JESUS TRER FRAM.

Johannes vart kalla ei lampe; det er ein god metafor for vitnet. Det ikkje slik som nokon tenker, at ein må vera ein perfekt kristen for vitna; det er ikkje lampa som er viktig, men det lampa lyser på. Difor kan me godt kalla Johannes døyparen ein spotlight. Når det er TV-gudsteneste i Nidarosdomen brukar NRK tusenvis av kroner på å lyssetta kyrkja slik at du ikkje ser lysa og spottane, men katedralen trer fram.

Når me åtte dagar før jul skal forkynna om vitnesbyrd og Johannes døyparen som vitne, bør ein minna kyrkjelyden på at dei òg er vitne, og det bør vera eit mål å gje dei frimod til å vera det. Det store alvor er: Dersom ingen hadde fortalt og stått fram som vitne om Jesu gjerningar og om at dei hadde blitt frelst, hadde alt vore gløymd etter ein generasjon.

Difor har det alltid vore viktig for kyrkja å vitna om Jesus og frelsa. Evangelistane skreiv ned det vitna fortalde; sjå Joh 21,24 og Luk 1,2. Tidleg starta ein med å gjera Guds gjerningar nærverande gjennom årlege feiringar. Ein feira oppstoda når jødane feira påske, og utsendinga av Den heilage ande under pinsefesten. Fyrst på 300-talet, etter at kyrkja var blitt ein lovleg religion, starta ein med organisert julefeiring i Roma samstundes med den romerske midtvintersfesten Saturnalia. Tidspunktet skuldast, ifylgje den katolske kyrkja, ikkje at kyrkja kristna ein

heidensk fest, men ein tradisjon blant jødar for at profeter vart drepne på sin unnfangelsesdag. Ein trudde at Jesus vart krossfest 25. mars; då måtte fødselsdagen bli 25. desember, 9 månadar etter.

Når folk er i ferd med å pynta til jul, er det tid for å tenka over om vår julefeiring vitnar om Jesus. Tenner me berre stemningslys, eller har me også ein spotlight på Jesus? Klarar me å lyssetta jula så Jesus trer fram? Høgtida oppstod for å minna om gjerningane Gud har gjort, og feira dei slik at ingen skal gløyma dei og det dei betyr for oss. Korleis kan det skje denne jula?

Kyrkjelyden kan utfordrast til å vera vitne ved å fortelja for sine barn og barnebarn. I desse dagar skal tusenvis av born på skulegudstenester og samlingar, men det er ikkje nok å bli informert om jula; dei må få høyra frå nokon dei stolar på at dette angår oss i dag; dei må få sanninga om kven Jesus eigentleg er.

For Luther var det viktig å understreka at me berre kjenner den nådige Gud gjennom forkynninga. Alle skapningar kan ha eit forhold til Gud gjennom skaparverket, men berre dei som møter Gud openberra i forkynning, kan oppleva hans nåde. Derfor må nokon vitna for neste generasjon.

Det er ikkje likegyldig kven som vitnar, og korleis ein vitnar; det beste vitnesbyrd er ein person ein stolar på, som fortel noko som viktig for han eller henne. No rett før jul med dårleg tid og med mange tekniske hjelpemiddel rundt oss kan me bli freista til å setja på ein YouTube-video med juleforteljinga på mobilen. Det er gjev både underhaldning og informasjon, men manglar vitnesbyrde, så då må du tenka på korleis du skal formidla vitnesbyrde, at dette med Jesus er viktig for deg. Alf Prøysen viser oss korleis me kan vitna ved å fortelja om jula som ei viktig forteljing: ”Dra krakken bortått glaset, så sett vi ous og ser [...] og nå ska jæ fortelja og du ska høre på.”

Julekveldsvisa er jo eigentleg ei adventsvise, fordi den handlar om å førebu til jul både ved å stella i stand og ved å fortelja om jula. Det er eit døme på tradisjonsoverlevering mellom generasjonane. Sjølv om ein kan rekna med at dei fleste

kan denne visa, er det ikkje nok å lesa opp frå versa. Ein må seia tydeleg kva som er meininga med det ein siterer, og bruka dette i ein samanheng. Så kan ein gjenfortelja situasjonen med å ta barnet på fanget og fortelja slik at det motiverer til å ta seg tid til å fortelja om jula. Etter preika kan ein synga Julekveldsvisa og dermed repetera utfordringa til å vera eit vitne om Jesus i vår norske jul.

JULESALMAR SOM SPOTLIGHT PÅ JESUS:

Adventstida er prega av at julesongar vert sunge over alt, bortsett frå i kyrkja der me helst skal synga adventssalmar enno ein søndag, sjølv om julekonsertane med julesalmar går for fulle hus. Difor kan det vera fint å finna fram nokre julesalmar som kan knytast til budskapen. Ein tradisjonell julesalme som er ein spotlight på Jesus, er: 45 Mitt hjerte alltid vanker. Julekveldsvisa er foreslått: 64 Nå har vi vaska golvet. Den vitnar om Guds gjerningar i jula, ikkje som ei framand historie, men som vår forteljing. To nyare julesalmar, 56 Ei krubbe var vogga og 69 I en natt så klar og kald, har med den tomme grav som ein spotlight på Jesu gjerningar. Salmar om å vera vitne er: 13 Underlege ting å sjå, 89 Hør nå godt nytt, 688 Go tell it on the mountain, 695 Rop det ut.

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF I BJØRGVIN BISPEDØME
TS929@KYRKJA.NO

4. SUNDAG I ADVENTSTIDA

23. DESEMBER 2018

Preiketekst: Matt 1,18–25

Lesetekstar: Sef 3,14–17 / 2 Kor 1,18–22

Liturgisk farge: Fiolet

TIL DAGEN

4. sundag i adventstida er dette året også vesle julaftan. Dette gjer kanskje at gudstenesta nokre stader vil falle bort. Andre vil kanskje velje å ha eit litt alternativt opplegg denne dagen som t.d. "Lessons and Carols" eller "Vi syng jula inn". I tekstane som høyrer til denne dagen, er det Guds lovnader om frelse og oppfylinga av lovnader i Jesus som er den raude tråden.

TIL TEKSTEN

Kenneth E. Baily har skrivt ein bibelkommentar som heiter "Jesus Through Middle Eastern Eyes – cultural studies in the gospels". Denne bibelkommentaren har gitt meg nye perspektiver på mange av forteljingane og likningane i Det nye testamentet. Baily skriv kommentar til både Lukasevangeliet sin versjon av Jesu fødsel og Matteusevangeliet sin versjon. Det er Matteusevangeliet sin versjon av juleevangeliet, som er preiketeksten på 4. søndag i advent. Her legg Baily vekt på karakteren Josef som i denne versjonen av juleevangeliet er meir sentral enn Maria, og han spør etter kva det inneber når det står at Josef var ein rettviss mann. Etter Moselova kunne Maria bli straffa med steining fordi ho hadde hatt sex utanfor ekteskapet (5 Mos 22,23), men Josef si rettfærd handla tydelegvis ikkje om å følgje Moselova til punkt og prikke. Den handla heller ikkje om å ta igjen for måten han sjølv var blitt såra på. For Matteus fortel at Josef ikkje ville føre skam over Maria, men skilje seg frå henne i det stille. Kanskje vona Josef at den

mannen som hadde sett barn på Maria, ville ta ansvar og gifte seg med henne før det var for seint?

Baily argumenterer for at Josef sin måte å vere retttvis på minner om den type retttferd som vi finn skildra i songane om Herrens lidande tener hos profeten Jesaja. I Jes 42,3 står det:

*Han bryt ikkje eit knekt siv
og sløkkjer ikkje ein rykande veike.
Med truskap skal han føra retten ut.*

Den retttferda som er skildra her hos profeten Jesaja, er ein retttferd som ber med seg medkjensla for dei sårbare, ei retttferd som vil beskytte og løfte opp dei som ligg nede. Josef viser ei slik retttferd når han set seg føre å skilje seg frå Maria i det stille, i staden for å ynskje å straffe henne slik ho ifølgje Moselova kunne risikert.

Men dette betyr ikkje nødvendigvis at Josef tok det heile med stor ro. Han kunne jo valt frå starten av å halde fast ved trulovinga med Maria, men han kom altså fram til at han måtte skilje seg frå henne. I bibelomsetjinga vår står det at i vers 20: "Då han hadde tenkt ut dette ..." Ifølgje Baily si forståing av grunnteksten vil ikkje denne omsetjinga vere heilt treffande. Baily skriv at det greske verdet *enthyméomai* har to tydingar. Den eine tydinga er å tenke over noko. Den andre tydinga er å bli sint eller oppskaka over noko. Baily meiner at det er denne siste tydinga som sannsynlegvis er mest treffande i dette tilfellet. Josef vart sjølv sagt sår, sint og vonbroten over det heile, men til tross for dette lyttar han til draumen med engelen sine ord og tar Maria heim til seg som kona si. Det kan ikkje ha vore lett å legge sårar kjensler og harme til side, men om det var vanskeleg, så gjorde Josef det likevel. "Vær ikkje redd å ta Maria heim til deg ..." sa engelen. Josef skulle ikkje vere redd for at han handla feil ved å ta Maria som kone. Ved det han gjorde, beskytta han ei sårbar kvinne mot ein situasjon som kunne ført til utstøying og i verste fall steining. Utan ei slik retttferd frå Josef si side, ei retttferd som bar med seg medkjensla for det sårbare, er det ikkje sikkert at frelsarkongen ville blitt fødd. Baily meiner også at den enklaste forklaringa på at Josef tok med seg Maria til folketeljinga i Betlehem, var at han måtte ha følt seg usikker på

kva som kunne skje med henne om han lét henne bli verande i Betlehem utan han sjølv kunne vere til stade for å beskytte henne.

Det er sjølv sagt også andre perspektiv enn dei Baily trekk fram frå denne teksten, som er sentrale. Matteus presenterer Jesu fødsel som ei oppfyljing av Guds lovnader og Guds handling til frelse i historia. Namnet Jesus tyder *Jahve er frelse*, og i vers 22 står det: "Alt dette hende så det skulle oppfyllest, det Herren har tala gjennom profeten." Oppfyljinga av Guds løfter i og med Jesu fødsel blir også understreka av åtteta avla som kjem forut for teksten, der Jesus får både tittelen Davids son og Abrahams son i overskrifta (v 1). Jesus er såleis oppfyljingane av lovnadene om at gjennom Abraham skal alle folkeslag bli velsigna, og at Davids trone skal vere utan ende. I engelen sine ord til Josef blir også han kalla for Davids son. Dette kan peike på at ved å ta Maria og barnet ho ventar, heim til seg, er også Josef ein del av Guds frelseplan.

TIL PREIKA

Teksten denne dagen kan vere ein anledning til å finne eit fokus i preika gjennom karakteren Josef. Alle menneske kan kjenne seg igjen i opplevingar av å ha blitt sårar og skuffa. Dei fleste har i løpet av livet hatt opplevingar av å ha blitt urettferdig behandla. Mange har vel også kjent på trongen til å ta igjen når nokon har sårar deg, eller bevise ein gong for alle at det var du som hadde rett i krangelen. For mange er ikkje jula berre idyll og kos, slik ein gjerne skulle ynskje. I høgtider og ferier, når forventningane er høge, kan også konflikter bli forsterka. Kanskje kan det å lyfte fram Josef som førebilete hjelpe oss å gjere jula til ein fredens høgtid, til å skape fred i familie og nabolag? Om trongen til å ta igjen eller gjere andre små melder seg, kan vi tenkje på han som lét medkjensla vinne og var open for det som Gud ville skape av liv og framtid i ein situasjon som kunne sjå ganske så fastlåst ut. Og når vi ser at den retttvise Josef står ved krubba og vernar om ei ung mor og eit lite barn, kan han også få minne oss om den retttvise Gud, den Gud som sette til side harmen over eit folk som stadig vende ryggen til han og hans gode vilje, som i

staden for hemnen, valde å vere den første til å rekke hendene ut – ein Gud som i staden for å bruke makt, valde å gjere seg sjølv liten og sårbar – ein Gud som er eit lite sårbart barn som rekker hendene opp mot oss og ventar på å elske og bli elska.

TIL GUDSTENESTA

Nokre stader vil ein kanskje velje å syngje julesongar allereie denne søndagen, men om ein ynskjer å halde seg til adventsalmene, er det mykje fint å velje i som passar til denne dagen:

Nr 8: Til høgtid no seg samle

Nr 35: Tenn lys

Nr 3: Å kom, å kom, Immanuel

Nr 7: Opp, gledes alle gledes no

Nr 13: Underlege ting å sjå

Nr 24: Velsigna du dag over fjordan

Nr 26: Solbarn, jordbarn

Nr 59: Nå vandrer frå hver en verdens krok

SILJE SØREBØ

SOKNEPREST I JØLSTER

SOKNEPRESTEN@JOLSTER.KYRKJA.NO

luther

Kari Fure

FLUKTEN FRA SYRIA OG IRAK

199,-

Flere millioner mennesker flykter fra sine hjemland i Midtøsten. Blant disse er det mange kristne. De drives vekk fra områdene der den kristne kirke først etablerte seg. Slik kuttet kirkens røtter.

I *Flukten fra Syria og Irak* forteller Kari Fure om møter med mennesker som står midt i dramaet. Hun har snakket med flyktninger og kirkeledere, politikere og personer som risikerer livet for å hjelpe – og orientalske kristne som starter et nytt liv i Tyskland, Sverige og Norge.

Fure setter enkeltskjebnene inn i en politisk og historisk sammenheng. Hun drar linjene til folkemordet i Tyrkia for hundre år siden, og spør hvorfor de religiøse motsetningene i Syria og Irak ble så dype. Fure har også møtt folk som drømmer om trygghet i en selvstyrt provins for kristne og andre minoriteter på Ninive-sletta i Nord-Irak.

Les den spennende historien!

www.lutherforlag.no

Tor Johan S. Grevbo

Sjelesorg i teori og praksis

Sjelesorg i teori og praksis er en bok som er

- levende opptatt av sjelesorg som kirkens fremtid og samlende morsmål
- oppdatert innenfor hele bredden av norsk og internasjonal sjelesorg
- praksisorientert også når den presenterer teori
- skrevet for dem med sjelesorg som en nåværende eller fremtidig hovedoppgave, men også for andre med interesse for faget
- tydelig teologisk og kirkelig forankret, men samtidig åpen for innspill fra mange hold
- engasjert i å knytte sjelesorg og diakoni tett sammen og å se sjelesorgen også i et kulturelt og samfunnsmessig lys
- bygd opp omkring en stor mengde sjelesørgeriske perspektiver og innfallsvinkler, med tydelig vekt på bl.a. spesifikke midler og metoder

449,-

Bøkene bestilles på www.lutherforlag.no, direkte fra forlaget – tlf 22 00 73 50 eller post@lundeforlag.no.

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

AGDER OG TELEMARK BISPEDØMME

Agder og Telemark bispedømmeråd har 25. september 2018 tilsatt:

Jorunn Raddum som prost i Arendal prosti.

Hun har takket ja til stillingen.

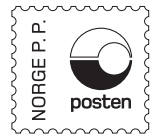
STAVANGER BISPEDØMME

Tilsetting sokneprest i Haugaland prosti med Vikedal sokn, Sandeid sokn og Imsland sokn som tenestested:

Stavanger bispedømmeråd tilsette 5. september 2018 Tsegayesus Hurisa Hunde som sokneprest i Haugaland prosti med Vikedal sokn, Sandeid sokn og Imsland sokn som tenestested.

Den tilsette har skriftleg bekrefta at han tar imot stillinga.

PRIORITY

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, sokneprest Kjersti Gautestad Norheim og praktikumsleder Fredrik Saxegaard. Bokmeldingsansvarlig: Stipendiat Per Kristian Sætre. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord. Innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 600,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 825,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 8220.02.93882. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>